

Sosyal Bilgilerde Tarih ile İlgili Konuların Öğretimi Üzerine 1999-2019 Yılları Arası Yapılan Tezlerin Analizi*

An Analysis of Prepared Dissertations Within Related to History Topics in Elementary Social Studies Between the Years of 1999-2019

Adnan ÇIRAK¹

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi
Anabilim Dalı. adnancirak@gmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 21.09.2020

Yayına Kabul Tarihi: 17.11.2020

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 1999-2019 yılları arasında sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaları analiz etmektir. Araştırmada veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada veriler YÖK Ulusal Tez Merkezinden toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan çalışmalarda en fazla çalışılan konunun yöntem uygulaması olduğu, araştırmacılar içerisinde erkek araştırmacıların sayısının kadın araştırmacılara göre daha fazla olduğu, lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmının yüksek lisans tezi olduğu, üniversiteler içerisinde en fazla lisansüstü çalışmanın Gazi Üniversitesinde yapıldığı, örneklem grubu olarak en çok öğrencilerin tercih edildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Tarih Konuları, Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi

ABSTRACT

The aim of this study is to an analysis of prepared dissertations within related to history topics in elementary social studies between the years of 1999-2019 in Turkey. Content analysis technique was used in this research. The research documents collected National Dissertation Center of Turkey. According to the findings, it has been conclude that the most studied topics on the prepared about history topics in elementary social studies were applied method; within the researchers male researchers amount higher

---

* **Alıntılama:** Çırak, A. (2020). Sosyal Bilgilerde Tarih ile İlgili Konuların Öğretimi Üzerine 1999-2019 Yılları Arası Yapılan Tezlerin Analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1219-1242.

than female researchers; an important part of studied dissertation is master thesis; the highest degree of master studies hold in Gazi University by comparison with other universities and as a sample group students were preferred mostly by researchers.

Keywords: *Social Studies, History Topics, History Teaching in Social Studies*

GİRİŞ

İlk kez 1916 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan sosyal bilgiler dersi ülkemizde ilk defa 1968 yılında öğretim programına dâhil edilmiştir (Kan, 2010). Ortaokul seviyesinde Milli Tarih ve Milli Coğrafya adı altında okutulan bu dersler 1998 yılında yürürlükten kaldırılmış ve buradaki boşluk bağımsız bir ders olarak sosyal bilgiler dersi ile doldurulmuştur (Öztürk, 2007). 2005 yılında meydana gelen değişiklikle sosyal bilgiler öğretim programı yapılandırmacılık anlayışıyla yeniden oluşturulmuş ve programa son şekli verilmiştir (Öztürk, 2007; Doğanay, 2008; Özcan, 2019). Sosyal bilgiler öğretim programının yapısı incelendiğinde birden fazla sosyal bilim alanıyla doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir (MEB, 2018). Sosyal bilgiler dersinin ana amacı Tay (2010)'ın da belirttiği gibi öğrencileri etkili vatandaşlar olarak yetiştirirken aynı zamanda alan ve ders boyutunda temel becerilerin aktarılmasına dayanır.

Sosyal bilgiler dersi ile ilgili birçok tanım ortaya atılmıştır. Buna göre sosyal bilgiler;

Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, becerili, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2008).

Bir diğer sosyal bilgiler dersi tanımı ise şu şekildedir:

İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, 2002).

Sosyal bilgiler dersi ile ilgili araştırmacıların en fazla referans gösterdikleri bir başka tanım ise 2005 yılında sosyal bilgiler dersinin eğitim-öğretim programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanım ise şu şekildedir:

Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Bir alan veya konuyla ilgili makale, bildiri veya lisansüstü çalışmaların içerik analizi çalışmaları genel olarak sık çalışılan alanlardan bir tanesini oluşturmaktadır (Sezer, İnel ve Gökalp, 2019). Bununla beraber ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili inceleme araştırmalarının sayısı sınırlıdır (şahin, Göğebakan-Duman ve Yıldız, 2011).

Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi ve öğretilimi ile ilgili literatüre bakıldığında bu çalışmaların çeşitli olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalara bakıldığında öğretmen görüşlerine başvuru alan çalışmalara (Yaylacı ve Büyükalın, 2020; Sezer, İnel ve Gökalp, 2019); çevre eğitimine yönelik çalışmalara (İbret ve Yılmaz, 2019); doktora tezlerinin konu alanı ve metodolojik olarak incelendiği çalışmalara (Uzunkavak, 2019); okuryazarlık becerisi başlığı altında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalara (Güleç ve Hüdavendigar, 2020); konu ile ilgili lisansüstü çalışmaların genel olarak değerlendirildiği çalışmalara (şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman, 2011; Oruç ve Ulusoy, 2008); coğrafya konuları üzerine yapılmış tezlerin incelendiği çalışmalara (Öner ve Öner, 2017), yüksek lisans tezlerinin incelendiği çalışmalara (Duman ve İnel, 2019; Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018); konu ile ilgili lisansüstü tez savunma jürileri üzerine yapılan çalışmalara (şenel, Coşkun-Keskin ve Uğur, 2020); araştırma konularını inceleyen çalışmalara (Geçit ve Kartal, 2010); lisansüstü tez konularının 2005 Yeni Sosyal Bilimler Öğretim Programı'na göre değerimi inceleyen çalışmalara (Aksoy, Sönmez ve Merey) ulaşılmıştır. Bununla beraber sosyal bilgilerde tarih ile ilgili

konuların öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Belirtilen gerekçeden yola çıkılarak bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir.

Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arasında hazırlanan lisansüstü çalışmaların (yüksek lisans/doktora) genel eğilimleri nedir?” şeklindedir.

Çalışmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların türlerine göre (yüksek lisans/doktora) dağılımı nasıldır?
2. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmalarda araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı nasıldır?
4. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmalarda danışmanların akademik unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
5. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
6. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların enstitülere göre dağılımı nasıldır?
7. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
8. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
9. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların örneklem gruplarına göre dağılımı nasıldır?

10. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların veri toplama yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

11. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

12. Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların konularına göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi alanında 1999-2019 yılları arası yapılan lisansüstü tezlerin analizini amaçlayan bu araştırmanın modeli tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Karasar (2015)'a göre tarama modeli geçmişte ya da hala var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu çalışmada da sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü çalışmaların türlerine, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine, danışmanların akademik unvanlarına, üniversitelere, enstitülere, ana bilim dallarına, bilim dallarına, örneklem gruplarına, veri toplama yöntemlerine, veri toplama tekniklerine ve konularına göre sınıflandırılmış ve analiz edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi üzerine hazırlanan 2069 yüksek lisans, 393 doktora tezi olmak üzere 2462 lisansüstü çalışma (yüksek lisans/doktora) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 1999-2019 yılları arasında sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanmış olan 54 yüksek lisans tezi ve 4 doktora tezi oluşturmaktadır.

Etik Kurallara Uygunluk

Çalışma süresince etik ilke gözetimi benimsenmiştir. Çalışmanın kuramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması sürecinde bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur. Araştırma kapsamında farklı çalışmalara yapılan atıflar, bilimsel kurallara uygun şekilde gerçekleştirilerek kaynakçada sunulmuştur.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya ilişkin veriler araştırmacı tarafından Nisan ve Mayıs aylarında 2019-2020 eğitim-öğretim yılında toplanmıştır. Bu kapsamda YÖK Ulusal Tez Merkezi İnternet sayfasından arama butonuna “Sosyal Bilgilerde Tarih”, “Sosyal Bilgiler ve Tarih Eğitimi”, “Sosyal Bilgiler Dersi” ve “Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi” gibi anahtar kelimeler yardımıyla tarama yapılmış ve sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimiyle alakalı tezler tespit edilmeye çalışılmıştır. Ön aramadan elde edilen tezler içerisinde araştırmacının amacına uygun olmayan çalışmalar elenmiş ve araştırma amacına uygun olarak 58 yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. İlgili tezler 1999-2019 yılları arasını kapsamaktadır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi temel verilerden birbirine benzeyen belirli temaları bir araya getirebilmek ve yorumlayabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırma kapsamında ulaşılan tezler araştırmacının amacına uygun olarak türlerine, tarihlerine, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine, danışmanların akademik unvanlarına, üniversitelere, enstitülere, ana bilim dallarına, bilim dallarına, tezlerin örneklemlerine, veri toplama yöntemlerine, veri toplama tekniklerine ve konularına göre belirlen temalar çerçevesinde içerik analizine tâbi tutulmuştur. İçerik analizlerinden elde edilen veriler SPSS 22 programında frekans (f) ve yüzde (%) olarak sayısallaştırılarak çalışmanın bulgular kısmında tablolar şeklinde sunulmuştur.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmektedir:

Tablo 1. Tez Çalışmalarının Türlerine Göre Dağılımı

Tür	F	%
Yüksek Lisans	54	% 93,1
Doktora	4	% 6,9
Toplam	58	% 100

Tablo 1’e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine yapılan tez çalışmalarının % 93’1’i yüksek lisans tezi, % 6,9’u doktora tezinden oluşmaktadır. Lisansüstü çalışmalarda özellikle yüksek lisans tez oranının doktora tezi oranına göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir:

Tablo 2. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%
1999	1	% 1,7	-	-
2000	3	% 5,2	-	-
2001	2	% 3,4	-	-
2002	11	% 19	-	-
2003	5	% 8,6	-	-
2004	3	% 5,2	-	-
2005	2	% 3,4	-	-
2006	2	% 3,4	-	-
2007	1	% 1,7	2	% 3,4
2008	3	% 5,2	-	-
2009	4	% 6,9	-	-
2010	4	% 6,9	-	-
2011	1	% 1,7	-	-
2012	2	% 3,4	-	-
2013	1	% 1,7	1	% 1,7
2014	1	% 1,7	-	-
2015	2	% 3,4	1	% 1,7
2016	1	% 1,7	-	-
2017	1	% 1,7	-	-
2018	2	% 3,4	-	-
2019	2	% 3,4	-	-
Toplam	54	% 93,1	4	%6,9

Tablo 2'ye göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin yıllara göre oranına bakıldığında 2002 yılı %19'la birinci sırada yer almaktadır. Hemen ardından 2003 yılı %8,6 ile ikinci sıradadır. 2008 ve 2009 yılları %6,9'luk oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. Aynı şekilde 2007 yılı alanda yapılan ilk doktora tezlerinin yer alması sebebiyle önemlidir. Bir başka deyişle, 2007 yılına kadar konu ile ilgili doktora tezine rastlanılmamıştır. Bu açıdan 2007 yılı önemlidir. 2007 yılında yapılan doktora tezlerinin oranı %3,4'tür. Aynı zamanda %1,7 oranıyla 2013 ve 2015 yıllarında birer doktora tezine rastlanılmaktadır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemini "Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerde araştırmacıların cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir:

Tablo 3. Araştırmacıların Cinsiyet Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Erkek	41	% 70,7
Kadın	17	% 29,3
Toplam	58	% 100

Tablo 3'e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin %70,7'si erkek araştırmacılar tarafından hazırlanırken %29,3'ü kadın araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. 1999-2019 yılları arasında hazırlanan lisansüstü çalışmalarda erkek araştırmacıların kadın araştırmacılara göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerde danışmanların akademik unvanlarına göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmektedir:

Tablo 4. Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	f	%
Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.) [†]	32	% 55,2
Doç. Dr.	11	% 19
Prof. Dr.	12	% 20,7
Eş Danışman	3	% 5,2
Toplam	58	% 100

Tablo 4'e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine tez yöneten öğretim üyelerinin %55,2'si Dr. Öğr. Üyesi, %20,7'si Prof. Dr., %19'u ise Doç. Dr. Unvanını taşımaktadır. Aynı şekilde alanda yapılan 3 tez ise eş danışmana sahiptir. Eş danışmanların oranı %3'tür.

[†] 22.02.2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen ve Resmi Gazete'de yayınlanan 7100 sayılı “Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Yardımcı Doçent Doktor unvanı değiştirilmiş ve yerine Doktor Öğretim Üyesi unvanı kabul edilmiştir (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180306-11.htm>). Araştırma kapsamında unvanın güncel adı olan Dr. Öğr. Üyesi kullanılmıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir:

Tablo 5. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	F	%
Gazi Üniversitesi	14	% 24,1
Marmara Üniversitesi	10	% 17,2
Atatürk Üniversitesi	7	% 12,1
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi ^{†**}	4	% 6,9
Selçuk Üniversitesi	4	% 6,9
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	% 3,4
Fırat Üniversitesi	2	% 3,4
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	% 3,4
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	% 3,4
Dumlupınar Üniversitesi	2	% 3,4
Çukurova Üniversitesi	1	% 1,7
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	% 1,7
Aksaray Üniversitesi	1	% 1,7
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	% 1,7
Uşak Üniversitesi	1	% 1,7
Cumhuriyet Üniversitesi	1	% 1,7
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	% 1,7
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	% 1,7
Balıkesir Üniversitesi	1	% 1,7
Toplam	58	% 100

Tablo 5’e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında Gazi Üniversitesi %24,1 ile birinci sırada yer almaktadır. Hemen ardından Marmara Üniversitesi %17,2 ile ikinci, Atatürk

** 7 Eylül 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen ve Resmi Gazete’de yayınlanan 29824 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 6745 sayılı kanununun 20. maddesi gereğince Niğde Üniversitesinin adı Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi olarak değiştirilmiştir(<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160907-1.htm>).Araştırma kapsamında üniversitenin güncel ismi olan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi kullanılmıştır.

Üniversitesi ise %12,1 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde de %6,9 oranıyla dörder tez yapılmıştır. Çukurova Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Balıkesir Üniversitesi %1,7 oranla ilgili alanda en az lisansüstü çalışma yapılan üniversiteler arasındadır.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmektedir:

Tablo 6. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	F	%
Eğitim Bilimleri	34	% 58,6
Sosyal Bilimler	24	% 41,4
Toplam	58	% 100

Tablo 6’ya göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin % 58’6’sı Eğitim Bilimleri Enstitülerinde, %41,4’ü ise Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılmıştır. Yapılan araştırmaların Sosyal Bilimler Enstitülerinde fazla olmasının sebebi Türkiye’de her üniversitede Eğitim Bilimleri Enstitüsünün olmamasından kaynaklanmaktadır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir:

Tablo 7. Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	F	%
İlköğretim Anabilim Dalı	29	% 50
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı	9	% 15,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı	2	% 3,4
Tarih Anabilim Dalı	1	% 1,7
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı	1	% 1,7
Belirtilmemiş	16	% 27,6
Toplam	58	% 100

Tablo 7'ye göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin anabilim dallarına oranına bakıldığında ilköğretim anabilim dalı %50 ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada %15,5'lik oranla ortaöğretim sosyal alanlar eğitimi anabilim dalı yer almaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı %3,4; tarih anabilim dalı ve Türkçe ve sosyal bilimler eğitimi anabilim dalı %1,7 oranlarıyla son sırada yer almaktadır. Aynı zamanda kimi tezlerde anabilim dallarının belirtilmediği görülmüştür. Belirtilmeyen anabilim dalı oranı ise %27,6 ile hayli yüksek bir seviyededir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmektedir:

Tablo 8. Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	f	%
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı	20	% 34,5
Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı	5	% 8,6
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	2	% 3,4
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı	1	% 1,7
Belirtilmemiş	30	% 51,7
Toplam	58	% 100

Tablo 8’e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin bilim dallarına oranına bakıldığında Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı %34,5'lik oranla birinci sırada yer almaktadır. Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı %8,6'lık

oranla ikinci sıradadır. Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı %3,4'lük oranla üçüncü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı ise %1,7'lik oranla sonuncu sırada yer almaktadır. Aynı zamanda kimi tezlerde bilim dallarının belirtilmediği görülmüştür. Belirtilmeyen bilim dalı oranı ise %51,7 ile hayli yüksek bir seviyede olup, araştırma kapsamında elde edilen tezlerin yarısından daha fazla bir konumda yer almaktadır. Bir başka deyişle, araştırma kapsamında 30 tezin bilim dalı belirtilmemiştir.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmektedir:

Tablo 9. Tezlerin Örneklem Gruplarına Göre Dağılımı

Örneklem	<i>f</i>	%
Öğrenciler	21	% 36,2
Öğretmenler	15	% 25,9
Öğrenciler-Öğretmenler	11	% 19
Öğretim Programı	6	% 10,3
Ders Kitapları	3	% 5,2
Öğretmenler-Müfettişler	1	% 1,7
Öğretmenler-Ders Kitapları	1	% 1,7
Toplam	58	% 100

Tablo 9’a göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin örneklem gruplarına bakıldığında öğrencilerin %21 ile birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Hemen ardından gelen öğretmenlerin oranı %15, öğretmenler ve öğrencilerin oranı ise %11’dir. Öğretmenler-ders kitapları ve öğretmenler-müfettişler oranı ise %1,7 ile en az çalışılan örneklem grubunda yer almaktadır.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin veri toplama yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 10’da gösterilmektedir:

Tablo 10. Tezlerin Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	<i>f</i>	%
Nicel Yöntem	32	% 55,2
Nitel Yöntem	20	% 34,5
Karma Yöntem	6	% 10,3
Toplam	58	% 100

Tablo 10'a göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tez çalışmalarında araştırma yöntemi olarak nicel yöntem çalışmalarının oranı %55,2; nitel yöntem çalışmalarının oranı %34,5 ve karma yöntemle yapılan araştırmaların oranı ise %10,3'tür. Nicel yöntemle yapılan çalışmaların oranının nitel yöntem ve karma yöntemle yapılan araştırmalara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemini "Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 11'de gösterilmektedir:

Tablo 11. Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Toplama Tekniği	<i>f</i>	%
Anket	16	% 27,6
Test-Ölçek	15	% 25,9
Doküman İncelemesi	7	% 12,1
Literatür Taraması	6	% 10,3
Görüşme	5	% 8,6
Görüşme-Test	2	% 3,4
Anket-Görüşme	2	% 3,4
Başarı Testi	2	% 3,4
Test-Kompozisyon	1	% 1,7
Görüşme-Gözlem	1	% 1,7
Gözlem	1	% 1,7
Toplam	58	% 100

Tablo 11'e göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin veri toplama teknikleri incelendiğinde %27,6 ile en fazla anket tekniği kullanılmıştır. İkinci sırada %25,9 ile test/ölçek tekniği yer almaktadır. Bunu %12,1 ile doküman incelemesi tekniği ve %10,3 ile literatür taraması tekniği takip etmektedir.

Test/kompozisyon tekniği, görüşme-gözlem tekniği ve gözlem tekniği ise %1,7 ile en az kullanılan veri toplama tekniği olmuştur.

On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmannın on ikinci alt problemini “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmektedir:

Tablo 12. Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Tez Konuları	<i>f</i>	%
Yöntem Uygulaması	30	% 51,7
Öğretim Programının ve Dersin Değerlendirilmesi	21	% 36,2
Öğretmen Görüşleri	5	% 8,6
Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri	1	% 1,7
Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri	1	% 1,7
Toplam	58	% 100

Tablo 12’ye göre sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tez çalışmalarında tez konusu olarak yöntem uygulaması (%51,7), öğretim programının ve dersin değerlendirilmesi (%36,2) ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi (%8,6) konularının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bununla beraber öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (%1,7) ve öğretmen ve müfettiş görüşlerinin incelenmesi (%1,7) en az çalışılan tez konularıdır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de 1999-2019 yılları arasında sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezi çalışmaları tezlerin türüne; yapıldığı yıllara, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine; danışmanların akademik unvanlarına göre; tezlerin hazırlandığı üniversite, enstitü, ana bilim dalı ve bilim dalına göre; yapılan çalışmaların örneklem grubu, veri toplama aracı ve veri toplama tekniklerine göre analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıdadır:

Araştırma sonucunda Türkiye’de 1999-2019 yılları arasında sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin 54’ünün yüksek lisans, 4’ünün doktora tezi olduğu saptanmıştır. Alanda yapılan tezler rakamsal açıdan karşılaştırıldığında yüksek lisans tezi çalışmalarının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bununla beraber doktora çalışmalarının oldukça düşük olduğu gözükmemektedir. Sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih öğretiminin önemi düşünüldüğünde doktora tezi sayısının bu seviyede olması düşündürücüdür. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Yaylacı ve Büyükalan (2020); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); Sezer, İnel ve Gökâl (2019); İbret ve Yılmaz (2019); Öner ve Öner (2017); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011)’nin çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmalarda yüksek lisans tez sayısı doktora tez sayısından daha fazladır. Yüksek lisans tez sayısının daha fazla olmasında Yaylacı ve Büyükalan (2020)’nin de belirttiği gibi araştırmacıların yeni içerikler üretmekten ziyade bilimsel araştırma sürecini doğru şekilde uygulamalarının beklenmesi olabilir.

Araştırma sonucunda yapılan lisansüstü çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında 11 yüksek lisans tezi ile 2002 yılı en fazla çalışma yapılan yıl olması bakımından önemlidir. Yıllara göre tez dağılımları oldukça seyrek şekilde seyretilmektedir. 2002 yılından sonra en fazla lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı yıl 2003, 2009 ve 2010 yıllarıdır. Aynı şekilde 2007, 2013 ve 2015 yılları sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine yapılan ilk doktora çalışmaları olması bakımından önemlidir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu sosyal bilgiler alanındaki lisansüstü çalışmalar kapsamında yapılan diğer analiz çalışmalarıyla kıyaslandığında Yaylacı ve Büyükalan (2020); Sezer, İnel ve Gökâl (2019); İbret ve Yılmaz (2019); Öner ve Öner (2017); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011)’in çalışmalarıyla benzerlik göstermemektedir. İlgili araştırmalar arasında yalnızca Güleç ve Hüdavendigâr (2020)’in çalışmasında bir takım benzerlikler bulunmuştur. Türkiye’de sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların sayısı alandaki diğer çalışmalarla kıyaslanınca tez sayısı bakımından oldukça düşük düzeyde kalmaktadır. Bunun haricinde Güleç ve Hüdavendigâr (2020)’in

çalışmasında sadece 41 adet kayıtlı tez olmasına rağmen bu tezlerin 17'si yüksek lisans, 14 tanesi de doktora tezidir.

Araştırma sonucunda yapılan lisansüstü çalışmaları gerçekleştiren araştırmacıların dağılımına bakıldığında erkek araştırmacıların oranının %70,7; kadın araştırmacıların oranının %29,3 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmalarda erkek araştırmacıların daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Güleç ve Hüdavendigâr (2020) ile Öner ve Öner (2017)'in bulgularıyla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda erkek araştırmacıların kadın araştırmacılara göre daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Alanla ilgili yapılan diğer analiz çalışmalarında böyle bir bulgu bulunmamaktadır. Bir başka deyişle, erkek araştırmacıların ve kadın araştırmacıların sayısal oranlarına ulaşılamamıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmalarda danışmanların akademik unvanlarına göre dağılımına bakıldığında Dr. Öğr. Üyelerinin oranı %55,2; Doç. Dr.'ların oranı %19; Prof. Dr.'ların oranı %20,7; eş danışmanların (birden fazla danışmanın) oranı ise %5,2 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmı Dr. Öğr. Üyelerinin danışmanlığında hazırlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Öner ve Öner (2017)'nin çalışmasıyla benzerlik göstermekte olup, Uzunkavak (2019)'un çalışmasıyla benzerlik tespit edilmemiştir. Alanda yer diğer çalışmalarda danışman unvanlarına göre dağılımın yer aldığı bir bulgu bulunmamaktadır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerinde hazırlanan lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımına bakıldığında Gazi Üniversitesi %24,1 ile birinci, Marmara Üniversitesi %17,2 ile ikinci, Atatürk Üniversitesi %12,9 ile üçüncü sıradadır. Buna göre alanda yapılan çalışmaların önemli bir kısmı Gazi Üniversitesinde yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Güleç ve Hüdavendigâr (2020); Yaylacı ve Büyükalın (2020); Uzunkavak (2019); Dilek, Baysal ve Öztürk (2018); Öner ve Öner (2017) ve Şahin, Gögebakan-Yıldız ve Duman (2011)'in çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmalarda Gazi

Üniversitesi en fazla lisansüstü çalışmanın yapıldığı üniversite olmuştur. Bunun yanı sıra Marmara Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi de en çok lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı diğer üniversiteler olmuştur.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların enstitülere göre dağılımına bakıldığında eğitim bilimleri enstitülerinin oranının %58,6; sosyal bilimler enstitülerinin oranının ise %41,4 olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre alanla ilgili çalışmaların önemli kısmının eğitim bilimleri enstitülerinde hazırlandığı görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Uzunkavak (2019)'ın çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Diğer çalışmalarda bu sonucu destekleyecek bulgulara ulaşılamamıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların anabilim dallarına göre dağılımına bakıldığında İlköğretim Anabilim Dalının %50 ile birinci; Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalının %15,5 ile ikinci sırada olduğu görülmektedir. Bununla beraber anabilim dallarının belirtilmediği çalışmaların oranı ise %27,6'dır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Uzunkavak (2019) ve Öner ve Öner (2017)'in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda incelenen lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmı İlköğretim Anabilim Dalında hazırlanmıştır. Aynı şekilde ilgili araştırmalarda anabilim dalı belirtilmeyen çalışmaların var olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında sosyal bilgiler eğitimi bilim dalı %34,5 ile birinci; tarih öğretmenliği bilim dalı %8,6 ile ikinci sırada yer almaktadır. Lisansüstü çalışmalarda bilim dalı belirtilmeyen çalışmaların oranı ise %51,7'dir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Uzunkavak (2019 ve Öner ve Öner (2017)'in çalışmasıyla benzerlikler göstermektedir. Alanla ilgili diğer çalışmalarda böyle bir bulguya rastlanılmamıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların örneklemlerine göre dağılımı incelendiğinde

öğrencilerin oranının %36,2; öğretmenlerin oranının %25,9; öğretmen-öğrencilerin oranının %19 olduğu görülmektedir. Buna göre öğrenciler, öğretmenler ve öğrenciler-öğretmenler grubu sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine hazırlanmış olan lisansüstü araştırmalarda en sık kullanılan örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bununla beraber ders kitapları, öğretmenler-müfettişler ve öğretmenler-ders kitapları en az çalışılan örneklem grubu içerisinde yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Sezer, İnel ve Gökalp (2020); Karakuş (2020); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); İbret ve Yılmaz (2019); Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) ve Öner ve Öner (2018)'in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmaların incelendiği tezlerde en çok çalışılan örneklem grubunun öğrenciler ve öğretmenler olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların veri toplama yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde nicel veri toplama yöntemleriyle yapılan araştırmaların oranının %55,2; nitel veri toplama yöntemleriyle yapılan araştırmaların oranının %34,5; karma veri toplama yöntemleriyle yapılan araştırmaların oranının ise %10,3 olduğu görülmüştür. Buna göre incelenen lisansüstü çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama yönteminin nicel veri toplama yöntemleri olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Sezer, İnel v Gökalp (2020); Karakuş (2020); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); Yaylacı ve Büyükalın (2020); Uzunkavak (2019) ve Öner ve Öner (2018)'in çalışmalarıyla benzerlikler göstermektedir. İlgili araştırmalarda analiz edilen tezler içerisinde nicel veri toplama yöntemleri en sık kullanılan yöntemler olmuştur. Bununla beraber Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)'ün çalışmasında nitel veri toplama yöntemlerinin daha sık kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların veri toplama tekniklerine göre dağılımı incelendiğinde anket tekniğinin %27,6 ile birinci; test-ölçek tekniğinin %25,9 ile ikinci; doküman incelemesi tekniğinin %12,1 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buna göre sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü

çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama tekniğinin anket tekniği olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Sezer, İnel ve Gökalp (2020); Güleç ve Hüdavendigar (2020); İbret ve Yılmaz (2019); Öner ve Öner (2018) ve Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)'ün çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmalarda anket tekniği en sık kullanılan veri toplama tekniği olmuştur. Bununla beraber Uzunkavak (2019)'ın çalışmasıyla farklılıklar görülmüştür. İlgili çalışmada görüşme tekniği en sık kullanılan veri toplama tekniği olarak görülmektedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların konularına göre dağılımına bakıldığında yöntem uygulamalarının oranının %51,7; öğretim programının ve dersin değerlendirilmesinin oranının %36,2; öğretmen görüşlerinin incelenmesinin oranının ise % 8,6 olduğu görülmüştür. Bu durumda sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda en sık çalışılan konu alanının yöntem uygulamaları olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Sezer, İnel ve Gökalp (2020); Uzunkavak (2019); Duman ve İnel (2019); Öner ve Öner (2018); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011) ve Oruç ve Ulusoy (2008)'un çalışmalarıyla benzerlikler göstermektedir. Bununla beraber İbret ve Yılmaz (2019) ve Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)'ün çalışmalarıyla benzerlik göstermemektedir. İlgili çalışmalarda incelenen tezlerde en sık çalışılan konuların öğretmen ve öğretmen adaylarıyla ilgili olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B., Sönmez, Ö., F. ve Merey, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde yapılan lisansüstü tez konularının 2005 yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre değişiminin değerlendirilmesi. *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, (9 Ekim)*, İstanbul.
- Dilek, A., Baysan, S., ve Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 22(2)*, 581-602.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 17*, 77-96.
- Duman, A. ve İnel, Y. (2019). Review of master's Theses in the field of social studies education between 2008 and 2014. *Universal Journal of Educational Research, 7(1)*, 66-73.
- Erden, M. (2002) *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkim Yayınevi.
- Geçit, Y. ve Kartal, A. (2010). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications, (11-13 November)*, Antalya: Turkey.
- Güleç, S., ve Hüdavendigar, M. N. (2020). Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi başlığında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 3(3)*, 24-36.
- İbret, B. Ü., ve Yılmaz, O. (2019). Sosyal bilgilerde çevre eğitimi: lisansüstü çalışmalara ait bir inceleme. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 2019; 9(2)*, 431-449.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(2)*, 663-672.
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde kavramlar konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(1)*, 61-76.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2005). *4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Oruç, S. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 26*, 121-132.
- Öner, G. ve Öner, D. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konuları üzerine yapılmış lisansüstü tezlere yönelik bir analiz ve bibliyografya çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi, 34(2)*, 43-58.

- Özcan, E. (2019). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının aktif öğrenme modeliyle öğretilmesine ilişkin bir eylem araştırması. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 2(1), 58-74.
- Öztürk, C. vd. (2007). *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180306-11.htm>. (07.05.2020 Perşembe günü erişildi.)
- Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160907-1.htm>. (07.05.2020 Perşembe günü erişildi.)
- Sezer A., Yusuf, İ., ve Gökçalp, A. (2020). Çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmenleri olan Türkiye'deki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 1-17.
- Şahin, M., Göğebakan-Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Social Studies Education Research*, 2(2), 96-121.
- Şenel, T., Keskin, S. C., ve Uğur, A. (2020). Tez savunma jürileri üzerine etik bağlamında bir inceleme. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanı Örneği. *Turkish Studies*, 15(1), 359-373.
- Tay, B. vd. (2010). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Uzunkavak, Y. (2019). *Türkiye'de 2004-2017 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi ve öğretimi alanında yapılmış doktor tez çalışmalarının konu alanı ve metodolojik olarak incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Yaylacı, Z. ve Büyükalın, F., (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde öğretmen görüşüne başvuru alan tezlerin tematik açıdan incelenmesi (2005-2017). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 1-19.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

ORCID

Adnan ÇIRAK <https://orcid.org/0000-0003-2633-5880>

SUMMARY

Introduction

The elementary social studies lesson, which firstly emerged in the USA in 1916, was added in the curriculum for the first time in 1968 in Turkey. (Kan, 2010). With the changed that taken place in elementary social studies curriculum has reconstructed with the understanding of constructivism and the program finalized in 2005. As a Tay (2010) stated that, while the main aim of the social studies lesson is to students as an effective citizens, at the same time it is based on the transfer of basic skills in the both field and lesson dimensions to students. When the examined to literature on social studies education and teaching in Turkey, it is seen that there are some diverse studies about social studies lesson., In this study dissertations within related to history topics in elementary social studies between the years of 1999-2019 in Turkey were analyzed..

Purpose

The aim of this study is to an analysis dissertations prepared dissertations within related to history topics in elementary social studies between the years of 1999-2019 in Turkey.

Methods

Descriptive research was used in this research and document analysis method was used in this research and 54 master and 4 doctoral thesis prepared in line with history topics with related in elementary social studies lesson was analyzed with a total of 58 thesis analysis technique. The sample of the study consist of 54 master's theses and 4 doctoral dissertations prepared on the teaching of history-related subjects in social studies between 1999 and 2019. The collected data were analyzed with content analysis technique. The data collected from the content analyzes were digitized in the SPSS 22 program as frequency (f) and percentage (%) and presented in the form of tables in the findings section of the study. Data was obtained by the researcher in April and May in the 2019-2020 academic year.

Conclusion

According to study, it is determined that dissertation prepared by the researchers on teaching history-related subjects in social studies are 54 master thesis and 4 doctoral dissertation. It is seen that master thesis are more than doctoral thesis when compared to numerically. The distribution of dissertations has been rare over the years. After 2002, the years in which the most dissertation studies were conducted by researchers 2003, 2009 and 2010.

According to research, it is found that percengate of the male researchers are %70.7, female researchers %29.3. According to this result, it is seen that there are more male researchers prepared on teaching history subjects in social studies lesson.

As a result of the research the distribution of dissertation studies on the teaching of history-related subjects in social studies by universities, Gazi University is first with 24.1%, Marmara University is second with 17.2%, and Atatürk University is third with 12.9%. In terms of institutes percengate, it has been that the distribution of dissertation studies on the teaching of history-related subjects in social studies the percengate of educational sciences institutes is 58.6%; rate

of social sciences institutes is 41.4%. According to this result, it is seen that most of the studies related to the field are prepared in educational sciences institutes. As a result of the research, when the distribution of dissertations on the teaching of history-related subjects in social studies, social studies education is the first with 34.5%; history teacher teaching is in second place with 8.6%. As a result of the research, it is seen that when the distribution of dissertation studies prepared on teaching history-related subjects in social studies, the rate of students is 36.2%; the rate of teachers is 25.9%; the rate of the both teacher and students is 19%.